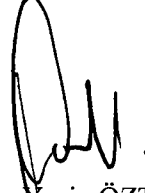

Yasin ÖZTÜRK
Denizli Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet ŞİMŞEK tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını; Anayasa'nın 98 ve İçtüzüğü'nün 96.maddeleri gereğince saygılarımla arz ederim.

Yasin ÖZTÜRK
Denizli Milletvekili

Kamu İktisadi Teşebbüsleri “kısaca KİT’ler” bir zamanlar Türkiye ekonomisinin omurgasıydı.

Stratejik sektörlerde üretim yapar, istihdam yaratır, piyasaya denge getirir ve kamusal çıkarı gözetirdi.

Bugün ise birçok KİT için konuşulan başlıklar değişti: zarar, verimsizlik, liyakat tartışmaları ve şeffaflık eksikliği.

Sorun yalnızca bilanço kalemlerinde değil; yönetim anlayışında. KİT’ler, piyasa disiplini ile kamu sorumluluğunu birlikte taşıması gereken yapılardır. Ancak bu denge çoğu zaman bozulmuş görünüyor.

Siyasi etkilerin belirleyici olduğu algısı, kurumsal bağımsızlığı zedeliyor. Yönetim kurullarına yapılan atamalarda liyakatten çok yakınlık kriterinin öne çıktığına dair yaygın kanaat, kurumların performansını doğrudan etkiliyor. Kurum kültürü zayıflıyor, karar alma süreçleri ağırlaşıyor, hesap verebilirlik bulanıklaşıyor.

Şeffaflık meselesi ise en kritik başlıklardan biri.

KİT’lerin mali tabloları, yatırım kararları ve performans göstergeleri kamuoyuna yeterince açık, anlaşılır ve düzenli bir şekilde sunulmuyor. Oysa bu kurumlar, adından da anlaşılacağı gibi “kamu”ya ait. Zarar ediyorsa Vatandaşın cebinden karşılanıyor; kâr ediyorsa toplum adına yönetiliyor. Böyle bir yapıda bilgiye erişimin sınırlı olması, güveni aşındırıyor.

Bir başka sorun alanı verimlilik.

Teknolojik dönüşümün hızlandığı, rekabetin arttığı bir dünyada KİT’lerin önemli bir kısmı hâlâ eski iş modelleriyle ayakta kalmaya çalışıyor. Modernizasyon yatırımları yetersiz, süreçler hantallaşmış, maliyetler kontrol edilemez hale gelmiş. Bu da hem rekabet gücünü düşürüyor hem de kamu kaynaklarının etkin kullanımını tartışmalı hale getiriyor.

Zarar eden KİT’ler ayrı bir yük oluştururken, kâr edenlerin performansı da sorgulanmalı.

Çünkü mesele sadece zarar etmek değil; potansiyelin altında kalmak. Stratejik sektörlerde faaliyet gösteren bu kurumlar, doğru yönetildiğinde Ülke ekonomisine ciddi katkı sağlayabilir. Ancak mevcut tabloda bu potansiyelin büyük kısmı âtil kalıyor.

Piyasa dengesi açısından da çelişkili bir durum söz konusu.

KİT'ler bazı alanlarda özel sektörle rekabet ederken, bazı alanlarda regülasyon avantajlarına sahip. Bu ikili yapı, rekabetin adil olup olmadığı sorusunu gündeme getiriyor. Devletin hem oyuncu hem hakem olduğu bir sahada, kuralların nasıl uygulandığı her zaman tartışmaya açık kalır.

Ve en önemlisi: Hesap verebilirlik.

Başarısızlığın bir bedeli var mı? Zarar eden bir KİT'in yönetimi değişiyor mu, yoksa sorunlar devredilerek mi devam ediyor?

Kurumsal performansın somut kriterlerle ölçülmediği, başarının ve başarısızlığın net şekilde tanımlanmadığı bir sistemde, iyileşme beklemek gerçekçi değildir.

KİT'ler bu Ülkenin ortak varlığıdır. Onları ayakta tutmak da doğru yönetmek de kamusal bir sorumluluktur. Ancak bunun yolu; liyakat, şeffaflık, denetim ve performans odaklı bir yönetimden geçer. Aksi halde bu kurumlar, ekonomiye katkı sunan yapılar olmaktan çıkıp sürekli kaynak tüketen yükler haline gelir.

Bu Bağlamda;

- 1) KİT yönetimlerine yapılan atamalarda liyakat kriterleri somut olarak nasıl belirleniyor ve bu kriterler neden kamuoyuna açık değil?
- 2) Zarar eden KİT'lerin yıllardır süregelen finansal açıklarının gerçek nedeni nedir ve bu tabloyu değiştirmek için hangi somut adımlar atıldı?
- 3) KİT'lerin mali tabloları ve performans göstergeleri neden düzenli, detaylı ve anlaşılır biçimde kamuoyuyla paylaşılmıyor?
- 4) Başarısız yönetimlerin herhangi bir sorumluluğu var mı? Varsa bu sorumluluk neden somut sonuçlara dönüşmüyor?
- 5) Teknolojik dönüşüm ve verimlilik artışı için ayrılan kaynaklar nelerdir ve bu kaynakların etkin kullanımı nasıl denetleniyor?
- 6) KİT'lerin özel sektörle rekabet ettiği alanlarda adil rekabet nasıl sağlanıyor? Devletin hem oyuncu hem hakem olduğu bu yapı nasıl dengeleniyor?
- 7) Ve en temel soru: Bu kurumları gerçekten verimli, şeffaf ve hesap verebilir yapılar haline getirmek için köklü bir reform planınız var mı, yoksa mevcut tabloyu yönetmeye devam mı edeceksiniz?

Bu soruların cevabı, sadece KİT'lerin değil; kamu kaynaklarının geleceğini de belirleyecek. Çünkü iyi yönetilmeyen her kamu kurumu, aslında toplumun kaybedilen fırsatıdır.